

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 12 Februarie 1910.****Numărul 7.****Mișcarea pentru fondul cultural.**

II.

Cu numărul de azi începem publicarea sumelor incurse și sperăm să avem prilejul de a ține, în fiecare număr, deschisă această rubrică, în care se varsă contribuțiile generoase ale celor ce își achită datoria de onoare față de instrucția națională.

Am schițat în numărul trecut câteva date, privitoare la ajutoarele, ce se distribuie anual din Blaj — și am văzut, că în chipul acesta se poate ajunge la sume foarte importante.

Eră vorbă numai de stipendiați deocamdată.

În rândul prim de preoțimea, crescută în mod cu totul gratuit în seminarii și situată astăzi îndoit mai bine, decum eră numai cu doi ani în urmă. Efectul îmbucurător al acestei stări ameliorate se resimte la fondul de penzie preoțesc și trebuie să se resimtă și în această mișcare, al cărui suflet tot preoțimea trebuie să fie.

Din atâtea sute și sute de mii,

cari întrec intratele preoțimii noastre anterioare, putem aștepta cu siguranță un interes cât mai viu și în această mișcare de o deosebită însemnatate pentru cultura noastră națională. Preoțimea noastră ar putea să urmărească, de pildă, contribuțiile preoților neuniți pentru banca lor culturală — ca să înțeleaga, că forța acestei mișcări tot în cler se razimă, mai întâi de toate.

Nu vrem să zicem prin aceasta, că ceilalți intelectuali ai noștri crescuți cu stipendii nu ar fi îndatorați și ei, chiar în aceeași măsură, a restitui, împrunutul, cu care datoresc bisericii. Acestia sunt chiar îndoit îndatorați la această restituire, cu cât situația lor este neasemanat mai favorabilă ca a preoțimii — și cu cât nu se mai poate susține astăzi lozinca imposibilă a trecutului, de a încerca toată responsabilitatea și tot greul muncii în cărca clerului.

A suportat destule greutate singur acest cler sărac și năcăjit; e vremea să se inchege rîndurile credincioșilor noștri bogați și săraci, pentru a le suportă de aci înainte împreună, căci instrucția

națională nu este tezaurul eschisiv al clerului, ci al întregului neam românesc.

Stipendiații sunt cei dintâi, cari trebuie să premeargă cu exemplu, fără îndoială. Dar în afara de ei, e lungul șir al credincioșilor, cari, dacă nu s'au împărțit de directe favoruri materiale, s'au adăpat la izvorul limpede al școalelor Blajului, stâmpărându-și setea de știință și alimentându-și dragostea de biserică și de neam.

Traiește încă atâtea bătrâni venerabili, a căror privire ștearsă să aprinde, când pomenesc de Blaj; trăiesc bărbați în floarea vârstei, a căror odrazle se adapă astăzi la acelaș izvor luminos — și vor mai veni atâtea și atâtea încă să-și câștige hrana sufletească în încăperea acestor ziduri sfinte, în cari s'a rostit pentru întâia oară învățătura mai înaltă, în românește.

Ne gândim la indesuiala, cu care publicul nostru ia, aproape cu asalt, câte un locșor în școalele Blajului, — cari intrunesc aproape în fiecare clasă maximum elevilor — la lacrimile părinților, cari n'au isbutit să reușească la înscrieri; la

FOIȚĂ.**Apariții bolnave în societatea noastră.**

(Continuare).

Dar osândim acest ideal al vieții, când prin tine însuși e luat de ideal de viață vrednic să te lupti pentru el, și trebuie să osândim pe aceia, cari se arată cu trup și suflet de el, iar la orice alte manifestări ale vieții sunt nesimțitori.

Ce semn mai trist și mai dureros pentru viitorul păturii culte a poporului nostru poate fi, decât tendința aceasta materialistă! Deși s'ar părea poate ridicol ori cel puțin copilăresc, nu pot să nu amintesc un fapt, care ține în sbuciumare continua multe suflete, toată viața. Părinții cu familie, mai ales cu fete la casă, dacă vreau să și se căsătorească trebuie să se lupte zi de zi, ca zestrea să fie respectabilă. În multe cazuri pentru tinerii

de azi nu înseamnă nimic, că tu părinte și ai crescut copila ca pe-o floare de curată, că i-ai format un suflet cinstit și tare pentru lupta vieții. Dacă nu-i zestrea respectabilă, copila ta trece pe planul al doilea și al treilea.

Și ce urmează de aici? Florile vieții conjugale încep să pălească, să se scuture și la noi Români. Bunatîmplere e tot mai rară. Pacea și liniștea familii tot mai puțină. Când nu se mai încheie căsătoriile din singurul motiv admisibil, acela al iubirii, ci interese de ordin material sunt datătoare de ton, atunci legătura civilă și cea bisericească e numai un fleac, cei doi vor fi dușmani și nu prieteni. Și tu, părinte, aproape întreaga viață și-ai chinuit-o numai ca să-ți ferești familia, fata ta, și în urmă vezi, că ai nenorocit-o!

Sunt mulți tineri în ziua de azi, cari din capul locului nu se căsătoresc, fiindcă nu dau peste o „partie” după gustul lor, cu destulă avere. Și crește și la noi numărul acestora.

Putem noi spune, că astfel de indivizi sunt sănătoși? Cine-și are odată o carieră și se teme, pentru greutățile vieții, să aibă familie, este el un membru, care va putea fi de folos societății? Niciodată! Pentru că n'au tăria de viață. Pentru că în sufletele lor nu luminează dorul de muncă, dorul vieții active, ci mijeste acolo ochiul întunecat al traiului comod. Ei au așteptat prea multă ușurare dela poziția lor în societate, și se vede, că numai pentru tigneala aceea visată au studiat, pentru că altfel ar avea curajul să-și iee greutăți pe umeri.

Mulți spun, că pretențiile mari, costigitoare, ale fetelor noastre îngrozesc pe unii dela căsătorie. În unele cazuri, durere, e adevărat. Dar eu citez să susțin, că afară de rari excepții, nu se va găsi femeia aceea, care iubindu-și și stimându-și cu adevărat soțul, chiar de-ar avea aplicare spre lux, să nu se cumintească.

Numai pentru aceasta trebuie o condiție de căpetenie. Bărbatul să fie tu stare să-i dea soției sale nu numai o poziție socială și mij-

aglomerația dela seminarul de clerici, ori a internatului de băieți și de fetițe — și nu ne putem opri o constatare:

Acest public, care se îmbulzește cu atâta înzistință la poarta institutelor de învățământ de aici, ține, fără îndoială la acei ce stau în fruntea lor, căci altcum nu s'ar putea explica această afluență neobișnuită în alte centre culturale. Și dacă ține, e dator să-și manifesteze recunoștința față de susținătorii acestor institute, ales când recunoștința i-se impune așa de imperativ, în împrejurările schimbate ale zilelor noastre.

Am ajuns ziua, în care frazele sunătoare nu mai au efect. Lipsurile instrucției noastre sunt concrete și la lipsuri concrete nu se poate răspunde decât cu: faptele.

Publicul românesc are acum prilejul binevenit de a dovedi cu fapte interesul ce-l poartă instrucției noastre naționale și susținătorilor ei.

Măsura, în care se va manifesta acest interes este tot odată măsura forței noastre vitale.

Căci numai atunci putem fi încredințați de vitalitatea popoului nostru, când el va sprijini, cu toate puterile lui, una din cele mai puternice colonne a existenței sale:

cultura sa națională, care, alături de credința strămoșească, e singurul tezaur, ce ne-a mai rămas!

Theatròn politicòn.

(Priveliștea politicească).

(Continuare).

Prin această ne învață minunatul acesta, că stăpânitorul este dator să se facă pildă la toți supușii săi; să fie ca o oglindă luminoasă, în care să nu vadă locuitorii alta decât purtarea cea bună și pricinuitoare de fericire.

Apostolul Ioan cinstește pe stăpânitori cu numele stelelor statornice; fiindcă, după cum stelele sunt totdeauna luminoase și nesupuse vre-odată întunecului, asemenea și stăpânitorii se cuvine a lumina totdeauna înaintea supușilor cu faptele lor cele bune și să se păzească ca niciodată să nu se întunece cu vre-o faptă necuviincioasă.

Împăratul Constantinopolului Vasilie (Bulgaroctonul) zice în sfātuirea sa către fiul său Leon: „O fiule! După cum întreci pe toți supușii tăi cu treapta cea înaltă a împărăției, silește-te ca tot așa să-ți întreci și cu virtutea sau cu faptele cele bune; că virtutea este mai cinstită decât toată cărmuirea.

„Dacă tu cu treapta vei fi mai sus decât ceilalți, și apoi cu faptele bune se vor găsi alții mai presus decât tine, atunci tu nu vei fi alt, decât un împărat din cei mai de jos și totdeauna supus împăraților celor cu fapte bune.“

Spre încredințarea acestora, avem destule mărturii chiar și din sfânta scriptură. — Domnul Dumnezeu a zis lui Moisi: „Grăiește fiilor lui Israel și ia dela dânșii to-

iașul, toiag după casele neamurilor, din toți boierii lor, după casele neamurilor lor, și va fi omul pe care-l voi alege dintre dânșii. — Toiașul lui va odrăsli, și iată a odrăslit toiașul lui Aaron.“ Prin această pildă ne învață Scriptura, că numai acela poate să cărmuiască o stăpânire, care poate să aducă roadele faptelor celor bune. — Fericirea oamenilor ce au viețuit în vremea veacului de aur, a fost destul de laudată, pentru că atunci nimeni nu putea să se facă mai mare peste alții, dacă nu eră și mai virtuos decât dânșii. — Stăpânirea numai atunci stă în purtarea de grijă a înțelepților, când scopul eră numai să cărmuiască, iar nu pentru mărirea de a fi cărmuitori.

În vremea noastră însă, vreme vrednică de jale, stăpânitorii nu îngrijesc pentru fericirea supușilor săi, ci își petrec vremea mândrindu-se și cugetând lucruri mari. — Nu-și petrec vremea a se îndeletnici singuri la căutarea trebilor statului și să cetească cărți morale, din care să învețe chipul cel mai bun al cărmuirii; ei toate trebile le încredințează ministrilor ce le făgăduiesc câștig de bani mai mulți, și ei se țin numai de plimbări. Nu ajută pe nimeni la dreptățile lor după rugăciunile ce le fac cu lacrimile în ochi; ei după mituirile ce le dau. Ei socotesc, că dacă treapta de stăpânitor sau cărmuitor i-a făcut să fie mai pe sus de cât supușii lor, urmează, că sunt și mai cuminte decât toți, și ca ori ce fac este bine. Ei nu știu, că nu este cinstea rangului, care face pe cel bun; ci virtutea și faptele morale. Nu se cuvine a căuta rangul cuiva, ci purtarea cea bună și cinstea.

¹⁾ Autorul descrie, poate, pe stăpânitorii veacului său; căci cei din zilele noastre, mai vărtos cei din Europa sunt cu totul din potrivă. Ei nu au altă dorință mai mare decât aceea de a face pe supușii lor fericiți.

loacele zilnice de traiu, ci ceva cu mult mai scump. El să fie sănătos sufletește și trupeste, așa cum așteaptă el să-și fie nevasta. Să nu-și lege viața de a ei atunci când e numai o ruină, ori când alte patimi îi întunecă sufletul. De un bărbat — în toată privința sănătos — va asculta oricând femeia, care s'a dus după el din dragoste.

Înainte numai cu vre-o cincisprezece ani n'aveam atâtea chipuri de astfel de oameni. Mai înainte vreme trăia aproape în toți tinerii ce urmau școlile și ieșau în societate tradiția bătrână: grijește ce datorință ai față de neamul tău. Înainte vreme, erau încă mulți bărbați din marea generație dela jumătatea secolului trecut, cari urmăreau cu interes pe intelectualii noștri tineri și nu se opriau a-i dojeni și a le da sfaturi, când îi vedeau, că pleacă pe căi rătăcite. Mai înainte eră și mai mică la număr clasa noastră cultă, și faptele ori neactivitatea cuiva se simțea mai ușor. Astăzi, în epoca de formație, care încă, într'o societate, numerice cu mult mai mare, mulți se pot tupila, să-și vadă de afacerile lor, rari sunt cari să-și vadă, și mai puțin, cari să-și cheme la ordine.

Afirm eu, că păcatul acestă, înțelesul acesta comercial al vieții, apasă pe conștiința întregii noastre tinerimi de azi și a generației tinere? Ferească Dumnezeu! Afirm numai, că tot mai mulți sunt ceice urmează această direcție. Avem, har Domnului, și acum tineri bine crescuți, cu gândul spre

muncă ideală, crescuți astfel în familiile lor, cari numai cinste ne fac și cari vor fi odată foarte buni ostași ai culturii noastre. Și eu voi cânta, dintr'un singur punct de vedere, cum de se înmulțește la noi generația cu principiul celalalt.

Înainte vreme, mergea la școală copilul cu adevărată atragere. Ieșea din liceu și trecea la școli superioare cel mai vrednic. Pot să ne spună profesorii mai în vârstă, că mai demult țăranul, al cărui copil avea să rămână repetent, îl luă de mână și-l ducea la coarnele plugului! Azi? Azi nici țăran, nici altul nu se prea gândește cum îi învață băiatul: numai să treacă, numai să ajungă la pită. Chiar de rămâne corigent, nu-i nici un năcaz; și alții au corigat și tot au ajuns domni. Așa judecă la noi mulți părinți.

Și astfel e evident, că pe când mai înainte cartea era mai mult un mijloc spre desăvârșire, din plăcere mergea cine mergea, și rămânea cine rămânea, azi învățătura înseamnă a-ți câștiga pâinea.

Și iarăși e evident, că în chipul acesta multe feluri de suflete se strecură în pătura noastră cultă, chiar suflete de acelea, cari n'ar fi avut loc niciodată aci.

Oricine va înțelege ce slabi luptători pentru idealul „Astrei“ vor fi acești oameni, când am avea nenorocul să formeze ei majoritatea păturii culte a popoului nostru, ei cari din capul locului nici nu vor pricepe ce-i idealul în viață. Înainte lor va pluti

ca ideal nu o stea de lumină, ci o uriașă pată neagră, bunăstarea materială individuală, pentru care vor fi în stare să dea mâna cu oricine, fără ales. Nu vor mai pricepe ce înseamnă jertfa de sine. Avem, din nenorocire, până acuma pilde vii, pe cari le știm cu toții. Ei bine, de astfel de oameni societatea noastră n'are lipsă niciodată.

O îndreptare în privința asta citez să spun, că ar putea urmă din două locuri: din familie și din înșasă societatea. Familia să apuce din nou firul rupt al tradiției bătrâne și să-și pună în curat pe toți membrii familiei cu noțiunea ce va să zică intelectual român aici la noi.

Societatea la rândul ei să nu pună zid între tinerii săraci și cei bogăți. Să ne convingem și să credem, că o singură bogăție este pe pământ folositoare pentru noi și pentru alții: mintea și omenia. Să ne ferim de a introduce moda străină, ca chiar între intelectuali de-o parte să așezăm pe cei bine situați, iar de alta pe cei cu stare mai subțirică.

B) Incepem să ne plângem tot mai mult cu toții de neinteresul ce-l purtăm pentru toate lucrurile ce nu ne privesc pe noi personal. Pentru neinteresul acesta stagnează instituțiile noastre, zic mulți și nu ne putem urni din loc. Pe drumul culturii naționale suntem aproape acolo, unde ne-au lăsat conducătorii cei dintâi. Toate instituțiile noastre mari sunt puse la cale de atunci. Ce s'a făcut

Foarte înțelepțește vorbește Chiru: „Nu trebuie, zice el, nu trebuie să fie stăpânitor alt, decât numai acela, ce covârșește pe cei alalți cu înțelepciunea.“

Bernard, scriind lui Eugeniu, zice: „O Eugenie! ascultă cuvintele mele, care nu sunt așa de frumoase pe cât sunt de sănătoase. Trist lucru de a fi cineva în treaptă înaltă și cu suflet jos; în scaun de frunte, și apoi cu viețuire de coadă; cu limbă vorbitoare și cu fapte nelucrătoare; cu vorbă multă, și cu spor puțin; cu față frumoasă și cu urmări urâte; cu cap cărunt, și cu inimă deșartă; cu mare stăpânire, și cu mai mare nestatornicie și altele.“

Ambrosie zice: „Stăpânitorul se cuvine a-și potrivi faptele cu numele ce poartă.“ Este adevărat, că și stăpânitorul este om, și nu se poate desbrăca de toată neputința omenirii, pe când se îmbracă cu puterea cărmuirii; dar cu toate acestea el este dator negreșit a face fericirea supușilor săi.

(va urma).

CORESPONDINTE.

Sfințire de biserică.

În noianul grijilor și amărăciunilor zilnice, cari îți răpesc alteori și puțințele clipe, în cari ar fi să-ți recreezi sufletul, inima, gândirea, — îți cade nespuse de bine dacă ți-se dau ocazii înălțătoare cu adevărat, — clipe de o reculegere sănătoasă, o reculegere de suflet, creștinească, care nu se poate numi a unui singur individ ori — poate — localnică, o reculegere, care se poate numi a unui neam întreg.

Antestătorii noștri strămoși, cari în zilele lor îmbătrânite de mult, toată obida, tot năcazul lor de oameni vii și-l fărâmau în re-

vărsarea unor lacrimi ascunse, fără de grai, neputincioase, — își luau tăria rezistenței la scutul și adăpostul unor umile bisericuțe țuguiate, cu lemnul înegrit pe dinafară, în câte un dâmb părăsit.

Decât, că dacă noi, cești de acum, avem și răgazul și puterea, pe care nu o aveau cei de mai înainte ai noștri, de a ne ridică Închinătorului lăcașuri scumpe, lăcașuri la o potrivă cu alte neamuri mai fericite, ce ar însemna dacă în noiele lăcașuri nou spirit de închinăciune, proaspet am și aduce?

Așaceva îmi îngâna adierea, care din valul de cântări, clopote, bubuit de treascuri, fețe încinse în zăbranicul mândriei sufletești, dela sfințirea bisericii din Mercina în preapomenitul Bănat, rămâne să se înalțe singur câtră nemărginitul albastru.

La tot cazul acestei inclinări au dat expresiune puținii Mercinenți uniți, când sub căpetenia părintelui lor Cosma au hotărât înlocuirea modestei capele, care zeci de ani le înalță în învăluri de fum de tămâie, rugăciunile sfoase într'acolo, de unde coboară toată darea cea bună și tot darul desăvârșit, cu mareața biserică de azi, care se înalță cu o neodihnită chemare la sine, în mijlocul frunzei comune.

Zidirea bisericii începute de cu primăvară a ajuns să se termine la o zi în urma marilor serbări ale nașterii. Întreprinzătorul, fiște, a trebuit să fie un străin. Dacă ne gândim la multele noastre bisericuțe, cari azi-mâne așteaptă să-și primenească bărnela învechite în haina odăjdiilor noi, de ce nu am avea și întreprinzătorii noștri, cari la tot cazul ar fi mai încălzii de aspirațiunile unui neam, care vrea primenirea.

Însași sfințirea bisericii din Mercina s'a săvârșit în ziua măritului și înaintemergătorului Ioan Botezătorul, la 20 Ianuarie a. c. de M. On. V. Poruțiu, protopopul Oravițe.

ca delegat al P. S. Episcopului diecezan Dr. Vasile Hossu, de preoții: P. Sântoma (Secaș), A. Radu (Vărădia), A. Cosma (Mercina) și teologul absolut G. Bogdanfi (Oravița), cest din urmă ca lector.

Cântările au fost conduse de două coruri țărănești. Cântările au plăcut mult, cum plac toate corurile bănățenești și au ridicat nespuse marea sărbării. Între toți s'a deosebit vocea de bariton a teologului din Timișoara Ioan Mioc, care în undulațiile cântării s'a dovedit cu aleasă pricopere și iscusință.

Între oaspeți se distinge reprezentantul vice-comitelui din Timișoara, notarul local: Crenianu și o mare afluență de gr. orientali.

Pregătirile înaintea sfințirii s'au făcut cu o zi înainte de părintele-protopop Poruțiu, iar în ziua sfințirii des de dimineată binecuvântarea apei, cu care apoi — între sunete de clopote, treascuri și cântări, stropirea bisericii dinlăuntru și stropirea bisericii dinafară — pânăce poporul făcea, în clipirea trâmurațoare a luminărilor, ocolul de trei ori în jurul Sionului nou.

A fost desevarșit de înălțător momentul, când părintele protopop după întreitele bătăi în porțile zăvorâte, ia în stăpânire spirituală Sionul adumbrat în tainica adorare a Celui ce se coboară să sălășluiască într'insul.

Tot păr-protopop în o predică aleasă și înaltă în învățături vorbește simpatie și convingător despre înțelesul omenesc al acestor fel de așezăminte bătrâne și scumpe.

Pe urmă întrunire la masa părintelui Cosma. Părintele Cosma e tiner, e simpatie, e sirgitor în avânturi sufletești. Dacă a știut — în vreme de cinci ani — să-și înzestreze o casă parohială domnească, dacă a știut apoi să-și înzestreze și rodul sfințirii de azi — biserică, cea mai înaltă instituție în viața noastră de popor cu tradiții stră-

ceva nou, pentru poporul întreg, de generația mai tinără?

La osânda aceasta de neinteresare, de apatie față de toate chestiile, cari taie în viața noastră socială, fiecare din d-voastră știm, că poate să adaugă ceva. Cine nu cunoaște, ca să încep chiar cu „Astra“, câtă lăncezime nu-i în despărțămintele noastre? Cât de cu greu se pune ceva la cale, cât de anevoie se face ceva. Președintele convoacă membrii din comitet și unul uită, al doilea are de lucru, al treilea se întoarce dela drumul jumătate! Și câți nu vor ști, chiar din despărțămintele unde se muncește, că 3—4 fac totul.

Cu cât a crescut numărul membrilor ordinari cel puțin, în răstimpul scurt în care pătura noastră cultă s'a triplicat cel puțin?

Care-i interesul față de societatea soră „Fondul de teatru“?

Cum stăm cu sprijinirea pressei și a literaturii românești?

Cari ne mai interesăm de știința, de istoria română mai ales? Bătrânii, cari n'aveau atâtea cărți la dispoziție ca noi, — erau cu mult mai orientați ca noi.

Care e mișcarea tinerimii noastre de vre-o 20 de ani încoace, afară de faimoasele „petreceri de vară“ de pe la sate, sau „seratele dansante“ de pe la orașe?

Câți sunt la noi pasivi din principiu, Dumnezeu!

Acum pentru alt popor această apatie la tot cazul folositoare nu e, dar pentru noi e soră cu moartea. Căci dacă noi nu ne vom ajuta pe noi și instituțiile noastre, cine să ne ajute? Iar acestea sunt toate chestii vitale pentru noi, cari, dacă-s lăsate baltă, se răzbună amar.

Acest neinteres, care se vedește tot mai mult, va fi având cel mult cauze, dar ceea ce-i stă la bază și-l razimă mai cu temei e principiul materialist-comercial al vieții, din care caută să se adape tot mai mulți. Dacă luăm lucrurile așa: piară lumea numai eu să pot trăi cum se cade, atunci ne dăm pe răpă. Și nu ne ducem numai noi, ci tragem în prăpastie viitorul unui întreg popor.

Cei mai mulți ne desvinovătim pentru neinteresul ce-l purtăm cauzelor culturale românești cu ocupațiile noastre speciale. „Am atâta lucru, crede-mă, de nu-mi rămâne timp nici să cetesc o gazetă, o revistă,“ spun cei mai mulți.

Oare înaintașii noștri n'au avut ocupațiile lor speciale? N'au trebuit să muncească și ei pentru familiile lor? E adevărat, că azi e traiul mai scump, dar și mijloacele de câștig sunt mai multe decât înainte. Nu munca prea multă e cauza desinteresării noastre, ci direcția bolnavă a activității noastre. Căci o activitate sănătoasă, ori cât de intensivă ar fi, e recunoscut, că departe de-a te moleși ori obosi, te ține vecinic treaz. Ci când tu, om în toată firea, muncești o viață întreagă

numai pentru tine și toată activitatea aceasta e înfrigurată de gândul bunăstării materiale proprii, să ai oricât timp liber, lucrurile ce nu taie în interesele tale, nu te agită, nu te pot agita, pentru că ajungi nesimțitor pentru ele.

Și din starea aceasta sufletească se ajunge la două apariții bolnave. Ori zicem așa: Cutare și cutare trebuie să se intereseze. Ei sunt puși în frunte. Ei n'au altceva de lucru. Și ne apucăm să criticăm pe toată lumea, că nu-și împlinesc datoritățile, încheind cu „să nu fiu eu așa de ocupat le-aș arăta eu cum trebuie muncit“.

Ori apoi iașă la iveală, rar, ci mai mult se ascunde în sufletele noastre convingerea urată: „Eu și așa nu pot folosi nimica. Cu ce aș putea eu ajuta?“ Și de aci încolo ne turtim formal, ca să mă exprim astfel.

Ca să asamăn acest rău nu ne-ajută la nimic terfelirea în presă, ori cearta personală, ori disprețul. Nu ne trebuie îndemnuri, ci ne trebuie un leac cu mult mai radical: Suflete ne trebuie, suflete, cari să samene cu a înaintașilor noștri. Și dacă nu ne vom sili acasă, în școlile cari le mai avem, în întrunirile permise de lege, ca să creștem astfel de suflete, să nu credem, că le vom afla de-a gata. Un suflet frumos, cu toate tendințele normale, un suflet, peste care să adie vecinic vântul insufletirii, a luptei desinteresate, — pentru alții, pentru toți, e cea mai mare și mai trainică comoară. Să ne

bune, cu o fărâncă de oameni mai săracuți, și dacă a știut să atragă în ajutorul clădirii conclucrarea spontană a numărșilor creștini gr. orientali, apoi s'a dovedit a fi harnic în omenie, modest și moral.

Sara a fost reprezentăția corului țărănesc local cu cântări și teatru. Succes multumitor. Ceeace s'a greșit aci e greșala tuturor, e o greșală generalisată. Poporul de pe aci a eșit din școala teatrului și face școala dela sine.

ps.

Fondul cultural.

Incepem cu publicarea contribuțiilor și subscrierilor făcute în favorul fondului cultural al Arhidiecezei noastre, merit să vină în ajutorul școlilor noastre, amenințate de primejdia de a fi închise.

Prima contribuție a făcut-o la acest fond dnul *Dr. Teodor Mihályi*, deputat, dând cor. 100 în loc de cunună pe mormântul neuitatului canonic *Dr. Aug. Bunea*.

Tot din acest trist prilej au contribuit:

<i>Vasile Micu</i> , proprietar în Someș-Odorheiu	20.—
<i>Nicolae Racotă</i> , medic Șeica mare	20.—
<i>Augustin Stupar</i> , neguțător Blaj	10.—
<i>Dr. Dionisie Roman</i> , avocat Mediaș	10.—

Însemnăm, că nu singura învățare de carte face pe cineva cult. Adevărat om cult va fi numai acela, care are un suflet ales, care țintește spre desăvârșire, pe care-l agită serios gânduri și sentimente înalte. Astfel de oameni însă nu ne dă slova rece a cărții, ci inima părinților, a profesorilor și sufletul societății în sinul căreia crește.

Ca în privința aceasta să se potă lua un avânt de regenerare, societatea noastră românească ar trebui să fie cu mult mai sensibilă. Să nu primească în sânul său cu aceeaș bunăvoință pe toată lumea, și pe cei cari muncesc și se interesează de înaintarea ei culturală, și pe cei cari nu-i poartă grija. Ramurile verzi trebuie să se cunoască totdeauna dintre cele veștede sau chiar uscate. Când tinerii de azi vor vedea, că în pătura cultă românească sunt bine primiți și apreciați adevărații luptători ai cauzei noastre, fie oricât de săraci și orice poziție ar avea în societate, iar cei neactivi vor fi trecuți cu vederea și încunjurați, fie oricât de avuți și cu poziții înalte, vor primi școala cea mai bună, și învățătura cea mai tare.

Numai cât, spre durerea noastră, în multe părți pe scaunul cel din frunte șade totdeauna cel mai bogat, chiar în cazul, când e cel mai neactiv și fără un strop de însuflețire pentru idealul cultural ori social al nostru, care în adâncul sufletului poate te disprețuește chiar când îi dai întâietatea.

(Va urma)

<i>Mihai Popovici</i> , proprietar Mediaș	5.—
<i>Marius Păculea</i> , comptabil Mediaș	5.—
Biserica <i>Tohanul vechiu</i>	30.—
<i>Oct. Florian</i> , preot Sânger	10.—
Institutul „ <i>Patria</i> ” Blaj	500.—
Au contribuit apoi:	
<i>Ioan M. Moldovan</i> , preposit capitular Blaj	500.—
<i>Ioan Dobrea</i> n, preot Corbu	500.—
<i>Dr. Simion Tamaș</i> , avocat Hida	300.—
<i>Alexandru Onaciu</i> , jude de curie Budapesta	500.—
<i>Samuil Poruț</i> , cons. guvern. pens Bistrița	400.—
<i>Dionisie Șimon</i> , mare proprietar Sângeorgiul de câmp	1000.—
<i>Eugen Biannu</i> , Făget	1000.—
<i>Dr. Izidor Pop</i> , avocat Lugoj (5 acții „ <i>Oodreana</i> ”)	500.—
<i>George Pop</i> , proprietar Vaidacuta, (5 acții „ <i>Vulturul</i> ”)	500.—

Albumul Bunea,

s'a dat la tipar și va apărea în curând, cu copertă artistică în colori și alte multe clișee alese cu îngrijire.

Textul cuprinde: toate articolele gazetelor și revistelor dela noi și din România, române și străine, dela moartea regretatului mare bărbat; toate telegramele de condolență, nenumărate scrisori nepublicate, descrierea complectă a înmormântării, cu amintirea tuturor cununilor ce s'au trimis, cu toate discursurile ce s'au ținut, cu numele notabilităților cari au luat parte, etc. etc.

Nădăjduim să fie un semn de pietate vrednic de memoria neuitatului Bunea.

Se va vinde în folosul ridicării unui mausoleu la groapa lui Aug. Bunea.

Abonamente se pot face încă la adresa: *Albumul Bunea. Seminarul Teologic. — Blaj (Balázsfalva).*

Rugăm înapoierea listelor de abonament!

Nr. 6—1910.

Convocare.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj, își va țineă adunarea generală *Duminecă în 27 Februarie 1910. la 3 oare d. a. în localul Casinei române.*

Învităm la aceasta adunare pe toți membri și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Prezentarea rațiunilor de pe an. 1909.
4. Alegerea comisiunilor, a) pentru cenzurarea raportului general, b) pentru cenzurarea rațiunilor, c) pentru înscrierea mem-

brilor noi și încassarea taxelor dela membrii vechi.

5. Rapoartele și propunerile comisiunilor.

6. Eventuale propuneri.

7. Verificarea procesului verbal și închiderea adunării.

Blaj, la 8 Februarie 1910.

Cornelia Deac,
prezidentă.

Traian German,
secretar.

Noutăți.

Din Arhidieceză: *Emil Petran* adm. par. în Lăpuș (tr. Clujului) a fost numit paroh în Almașul mare (tr. Almașului) *Virgil Stanciu* adm. par. în Șeica mică (tr. Mediașului) a fost numit paroh în Straja (tr. Sebeșului). *Petru Cheșian* adm. par. în Mighindoala a fost numit de paroh în Căcuciu (tr. Reghinului). — Pentru completarea parohiei *Sebeșul săsesc* împreună cu oficiul protopopesc, se escrie concurs cu termenul de 28 Febr. n. Venitul congrual 371.78 cor. venițele protopopești: 240 cor. salar 100 cor. subvențiune și alte venit protopopești după statutele arhidiecezane. — Până la acelaș termen sunt de ocupat parohia *Șilea mag.* (tr. D.-Sân-Mărtin) cu venit congrual 257.50 și parohia *Ciucmandru*, (tr. Ibașfalău), cu venit congrual de 471.04 cor.

Hymen. *Lucreția Bozac* și *Traian German*, prof. Blaj, cununați.

Știri personale. *Emil Solomon*, forestier la Domeniul Coroanei din Mălini, (România) a fost decorat cu crucea „Serviciul credincios” cl. I. pentru munca și zelul dovedit în oficiul său. — Aducem sincere felicitări compatriotului nostru, care e fiul distinsului protopop al Ludoșului.

Vești bune. Dintr'o scrisoare mai lungă ce primim extragem următoarele șire: De un timp în coace Reteagul, care eră amorțit de-a binele, a început a da semne bune de deșteptare. Și aceasta decând cu venirea învățătorului *Gavril Bochiș*, care desvoaltă o activitate extrașcolară îmbucurătoare. La 19 Ian. n. tineretul din Reteag a dat o producție poporală, care a succes foarte bine. Special tinerul țaran *Macedon Pop* s'a dovedit un talent comic respectabil. Venitul petrecerii de 11230 cor. s'a trecut la fondul pentru zidirea bisericii celei noue.

Petreceri. Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, despărțământul Mediaș, invită la *Producțiunea teatrală-declamatorică, urmată de dans*, ce se va aranja la mese întinse *Duminecă în 20 Februarie st. n. 1910*, în sala dela hotelul „*Strugurul*”. Venitul curat este destinat pentru „*Desp. Asociațiunii Mediaș*”.

Cancelarie advocațională. *Dr. Aurel Nistor* avocat, aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocațională în Baia-Mare (Nagybánya) piața *Rákoczi* Nr. 32. casa *Svaiczter* etag. I. — *Dr. Victor Gael* aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelarie advocațională în Gărbău (Csáki-Gorbó).

Avocat nou. *Dr. Cornel Centea*, fiul preotului *Andrei Centea* din *Sălsăg* — *Selagiu* în 21 Ianuar a. c. a făcut cenzura de avocat în *Târgul-Mureșului*. Felicitările noastre!

Promoție. Ștefan Banfi, fost elev al școlilor noastre, a fost promovat la universitatea din Budapesta de *doctor în medicină*. Sincere felicitări!

Adunarea „Patriei“. Sâmbăta trecută la 5 crt. s'a ținut a 24-a adunare generală a institutului nostru „Patria“, care prin soliditatea sa și prin chipul cuminte, cum e condus, ocupă loc între fruntașele noastre institute de credit. Pentru această adunare au fost depuse 1755 acții, cari dădeau 653 voturi. Din raportul direcțiunii și bilanțul anului 1909 scoatem câteva cifre mai de interes. Capitalul social s'a ridicat la cifra de 550 mii cor. Emisia aceasta a treia s'a făcut în liniște, între vechii acționari, și până la încheierea anului au fost complet plătită Fondul de rezervă, cu dotația anului întrece capitalul, ceea ce denotă soliditatea institutului. Tot în favorul acestei note bune sunt depunerile, cari se apropie de 3 milioane cor. Mai însemnăm aci împrumuturile cambiiale cu peste 3 milioane coroane, cele hipotecare și lombard de aproape 100 mii cor. și față de acestea efectele de aproape o jumătate milion cor. și alte realități de aproape 100 mii cor. Intreagă circulația anului a fost de 33 mil. cor. iar venitul curat de 86 mii cor. Din acesta s'au dat de acție 30 cor. dividendă, 30 mii cor. fondului de rezervă, aproape 4 mii cor. fondului de penziunii și 452179 spre scopuri de binefacere. Suma aceasta s'a împărțit astfel: fondului spitalului studenților 1500 cor. fondului cultural 500 cor. Casinei din Blaj 400 cor. câte 100 coroane școlii elevilor de meserii, școlii de fetițe, mesei studenților din Blaj și Cluj. studenților bolnavi, internatului preparandial și societății meseriașilor; studenților săraci s'au votat 50 cor., iar restul a rămas la dispoziția direcțiunii. În direcțiune au fost realeși Dr. Ales. Pop și George Bărbat, iar în locul devenit vacant prin moartea membrului Dr. Augustin Bunea, a fost ales Dr. Isidor Marcu.

Dare de samă. La serata literară-muzicală a teologilor din Blaj, aranjată în 23 Noembrie 1909, s'au încasat cu totul 926 cor. 30 fil. — Au suprasolvit: Escel. Sa Dr. Victor Mihályi 20 cor.; Il. Sa I. M. Moldovan, prepozit, Blaj, Rev. Dr. Aug. Bunea, canonic Blaj, Dr. Elie Dăian, protopop Cluj. Dr. Morar, adv. Ibașfalău, câte 10 cor.; I. Bucur, protp. Indol 8 cor. 20 fil.; G. Bărbat, protp. Blaj, Vasile L. Pop, protp. Sângeorgiu, A. Șerban, preot Voila, câte 7 cor. 50 fil.; I. Bozac, preot Sâmbotelec, Ieronim Dănilă, preot Budateleec, Vasile Pop Masca, v.-protp. Beiu, Filip Pop, Riciu, Ioan Andrea, inginer reg. de mine, Al. Suci, inv. pens. Mediaș, câte 5 cor.; Al. Tărnăveanu, protp. Pogăceaua 4 cor. 20 fil.; Sim. Moldovan, protp. Noușăseș, Emil Pop, protp. M.-Uioara, G. Grecu, preot Șelcău, Laur. Nicoară, preot Bistra, I. Domșa, compactor Blaj, Vasile Moldovan, preot Bicaz, câte 4 cor.; I. Pop, protp. Morlaca 3 cor. 50 fil.; Clariss. Dr. Al. Nicolescu, Blaj, I. P. Macaveiu, vicar Făgăraș, Val. Florian, preot Racovița, Max. Recean, preot Vaidarecea, I. Trif, preot Tăuni, Nic. Puian, preot Lupu, Mircea Ioachim, not. com. Szásziványfalva, I. Tăslăuanu, preot Bělbor (cott. Cinc), M. Jourca, not. Reșinar, câte 3 cor.; Gavrilă Pop, Măhaciu, Quint. Viciu, Blaj, Laur. Pascu, protp. D.-S.-Mărtin, Iosif Lita, protp. Iclod, Iuliu V. Montani, protp. Zlatna, I. Costin, protp. Turda, Ioan Hossu, preot Milașul mare, Atanasiu Roșian, notar Gâr-

bova de jos, Dl. Pomuțiu, câte 2-50 cor.; Ioan Șara, preot Vurpăr, Elie Câmpean protp. Gy.-Szt-Miklós, Ioan Alesandru, preot Csik-Szt-György. Mateiu Moldovan, preot Agris, câte 2-20 cor.; Păr. călugăr Elie Domșia, Blaj, Aur. Aron, preot Miraslău, Ariton M. Popa, protp. Reghin, Alex. Papiu protp. Ierlot, Iuliu Busoiu, Blaj, Simion Zehan, preot Cașva, Val. Dămboiu, preot Sebeș, G. Mărcuțiu, Blaj, câte 2 cor.; I. Maior, protopop Aiud, Nic. Aron, v.-protp. Teaca, câte 1-50 cor.; Filip Poșiar, preot Cojlar 1-40 cor.; Artemiu Boer, adm.-protp. Kászón, Șt. Lita, preot Lunca, I. Bitea, preot Cut, Iuliu Trușia, preot Ciucea, Nic. Galea, preot Hundorf, câte 1-20 cor.; Al. Ciura, prof. Blaj, I. Neamțiu, proprietar, Ioan Petean, preot Jucul nobil, Silviu Handrea, Blaj, F. Kampf, Blaj, Suci, prof. Blaj, I. Ianza, Blaj, câte 1 cor.; Iosif Marian, inv. Bucerdea grănoasă 80 fil.; N. N. 70 fil.; I. Hătegan, Cojoena, Ștefan Sándor, Székelyudvarhely, Iovian Andrei, Dârgea, câte 50 fil. și Ioan Moldovan, Ciunga 40 fil. Rugăm pe marinimoșii suprasolvenți să primească și pe calea aceasta călduroasele noastre mulțumite. *Octavian Bugner*, președinte *Ștefan Suci*, cassar. *Nic. Vescan*, controlor.

Contribuiri pentru Masa studenților din Blaj: Cu ocaziunea cununiei teologului *Dănilă Sasu* din Hurez cu dșoara *Carolița Russu* din Sita-Buzău, la propunerea parohului din Șinca-veche Ioan Fulicea, au contribuit: 30 cor. 10 fil., anume: Ioan Fulicea 2 cor., N. N. Făgăraș 2 cor., Nicolau Russu învățator 5 cor., Dănilă Sasu paroh 2 cor. 50 fil., George Bulea paroh 2 cor., Ioan Nan paroh 2 cor., Dumitru Purice paroh 1 cor., Irimie Ticușan învățator 1 c. 50 fil., George N. Russu 1 cor., Nicu Russu 1 cor., George Olariu Fazakas învățator 1 c., George Olariu Fazakas paroh 50 fil., Alexiu Bobeș colector 50 fil., Olimpiu Ștefanoviciu student 50 fil., Octavian Bența învățator 50 fil., Nicolae Ticușan 50 fil., Nicolae Furtuna inv. 30 fil., Ioan Pop 50 fil., Ioan Cojocar 50 fil., Mircea Tomas teolog 25 fil., George Rus teolog 10 fil., Dănilă Sasu 2 cor. 50 fil., Suma a fost trimisă prin Oct. Bența inv. în Hurez. — Cu ocaziunea cununiei avocatului *Dr. Eugen Trușia* cu dșoara *Silvia Șipoș* din S.-Reghin, la propunerea preotului V. Muntenescu, s'au colectat 24 cor. Suma a fost trimisă Direcțiunii gimnaziale prin Ariton M. Popa protopop gr.-cat. în Reghin. — „Șercaiana“ institut de credit în Șercaia (Făgăraș) a dăruit 50 cor. — „Câmpiana“ institut de credit în Mociu (Cluj) 20 cor. — Dăruitorilor li-se aduce sinceră mulțumită.

Conziliul de administrațiune.

Necrolog. † *Pompiliu Tordășianu* revizor reg. de finanțe după lungi și grele suferințe, în al 53-lea an al vieții și al 13-lea al fericitei sale căsătorii, a decedat în Domnul Vineri, la 28 și a fost înmormântat Sâmbătă la 29 Ianuarie n. 1910, în cimiterul din Odorheiul-săcuiesc.

— † *Văd. Ana Buzilla n. Crețiu*, preoteasă în Sânmiclăuș, în 6 Februarie 1910 în anul al 65-lea al etății și 20-lea al văduviei sale, provăzându-se cu ss. sacramente după scurte suferințe, și-a dat nobilul și blândul sen suflet în mâinile Creatorului.

— † *Ana Oigăreanu n. Rațiu de Nagylak*, a repausat subit la 4 Februarie st. n. la ceasul 6^{1/2} dimineața, în Sasca-montană.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

V. D. Articolul Diale, departe de a limpezi situația destul de turburată, ar da poate prilej la discuții nefolositoare. Am socotit deci s'o lăsăm de o parte.

G. V. Nu ne simțim chemați, nici nu aflăm timpul potrivit, pentru a cercă rezolvirea acestei chestiuni controversate. Ii va veni vremea credem în curând.

„Vestitorul“. E poate întâiul raport ce-l faci la un ziuar. Pentru aceea scrii cinci pagini bine tixuite, crezând, că faci „un serviciu bun presei române“, descriind așa de pe lung și larg piese cunoscute tuturor, și lucruri, cari interesează pe un anumit număr restrâns de cetitori.

Nr. 25—910.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. edificândă în Budateleec (Budatelke p. u. Nagyczég—Budatelke, comitatul Kolozs) prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 500 cor., adecă cincisute coroane la curatoratul parohiei gr.-cat. din Budateleec cel mult până la 15 Martie 1910 la 12 oare din zi.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 3 Iunie 1909 sub Nrul 3932 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Budatelke între oarele 9—12 a. m. și 2—4 p. m.

Se observă, că a) reflectanții trebuie să aibă calificația recerută și b) curatoratul își rezervă dreptul, a încredința întreprinderea aceluia, care îi mai convine.

Budatelke (Budateleec), la 1 Febr. 1910.

Ieronim Dănilă,
paroh gr.-cat.

Vasilie Filip,
curator primar.

(7) 2—3.

De vânzare!

Să vinde din mână liberă **fabrica de cărămidă și țiglă „NEPTUN“**, și anume: o mașină de făcut cărămidă, o presă pentru scocuri, mai multe forme pentru uscatul țiglelor, șoproane și alte recvisite aparținătoare fabricii de cărămizi.

Cei interesați să se adreseze la

Dionisiu Tritan
BLAJ.

(10) 2—3

Să caută un **PRACTICANT** pentru farmacie. Reflectanții trebuie să fie absolvenți de clasa a VI-a gimnazială.

Oferte la **CORNEL DEMETER** farmacist **SZÁSZVÁROS.**

14 (1-2)

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

22

Fost-a Luther mărime etică? — se întreabă Denifle; și răspunde tot dânsul: Seniorul teolog, moralist lutheran Stäudlin a scăpat din peană o grea vorbă adevărată, că dacă ar fi să ne întoarcem la principiile de morală ale lui Luther — am perde însăș morala din mâini (Stäudlin: Geschichte der christl. moral seit dem Wiederaufleben der Wissensch. Göttingen 1808 p. 202; V. Denifle: Luther in rationalistischer u. christlicher Beleuchtung Mainz 1904. p. 40).

Între astfel de condițiuni, când chiar și urmașii drept descendenți ai lui Luther se întorc cu groază dela dânsul și toată manopera lui — putem acum, în fine, înțelege și adevărul: penține greșesc aceia, cari socotesc chiar evul nou dela pășirea lui Luther (1517, după alții 1721).

Căci, de fapt, ce a fost pășirea lui Luther în istorie? Răspunsul e ușor din cele de până aci: o disonanță vătămătoare în armonia lumii și o înaltă stavilă în cultura europeană, pe care a stânjenit-o neșpus de mult.

Protestantul Menzel nu neagă, că spor-nica înflorire a științelor dela capetul veacului al XV-lea și începutul veacului al XVI. a fost enorm slăbită și oprită de mișcările revoluționare ale epocii „reformațiunii.“

Cine nu admite aceasta și mai ales, că resmirițele provocate de protestantism au prădădit o sumedenie de produse geniale în artă: în pictură, arhitectură, sculptură ș. a. m. d. — n-are decât să consulte istoria răscoalelor de popor pe vremea „reformațiunii.“

Va afla multe peștițe episoade despre spargerii și prăbușiri de biserici, mănăstiri și clăstire, cari pe vremea aceea erau în mare parte — nu exagerăm — unicele depositare de comoară genială a istoriei culturale a omenirii. — Și încă cine știe, câte alte lucruri neprețuite se vor fi nimicit, pe cari istoria n-a mai ajuns să le pună la răvaș.

Momente ca și aceste la cari nu mai a pagubă pot reprivi cronicarii obiectivi: nu pot fi distinse cu preeminența de a semnală începutul unui ev nou; — și mai vârtos nu: din pricina, că un alt moment, mult mai însemnat, mai neasemănat în urmări și totodată *folositor* s'a ivit pe orizontul istoriei cam în acelaș timp: inventarea tipografiei la mijlocul veacului al XV-lea.

Episcopul de odinioară din Mainz: Ketteler (1877) a spus un mare adevăr, când, într'un moment de fericită inspirațiune, a zis, că sf. Pavel, dacă ar trăi și munci azi, ar fi: gazetar, — repetam: mare adevăr, de oarece a caracterizat foarte nimerit — poate ca nime altul — ideodynamica pressei în evul nostru numit: *nou*.

Azi toată forța, tot zelul nesfârșit și toată elocuența apostolică a unui sf. Pavel — fără presa puternică nu mult ar putea folosi: nici religiei, nici științei, nici societății, nici culturii universale.

Cele mai momentuoase realități de odinioară (d. p. mijloacele de comunicație: curieri, solii șcl.) sunt numai miniatură palidă pe lângă corelativul lor de azi, cari au devenit deja colosuri (d. p. trenuri, telefon, telegraf cu și fără sârmă șcl.).

S'a schimbat lumea cu mijloacele și pretensiunile ei — și cu ea s'a schimbat și viața omenimii dimpreună cu modul de-o pricepere după vrednicie.

Azi nu mai ajung ideile cuvântate într'un loc două; trebuiesc răspândite de-o dată în mii și mii de locuri spre a putea euceri cât mai mult teren. — Omenimea a observat de curund forța ce zace astfel în presă și n-a pregetat să o întrebuițeze întru toate. — Azi și cei mai buni și cei mai răi se războiesc în coloane tipărite, și putem zice — fără frica de a putea fi combătuți de cineva — că a cui e *pressu, aceluia e și viitorul*.

Doar răspândirea nimitoare a științelor din toate ramurile în veacurile din urmă tot numai pressei se poate mulțumi.

Tipografia — zice un bun psiholog — a desrobit inteligența, punând la îndemână spiritelor independente operele marilor genii ale tuturor timpurilor (Payat-Pandelea: Educația Voinței p. 192).

Iată deci penține pretinde loialitatea istorică, dreptul firesc și obiectivitatea de cronicari conștii: să nu considerăm ca punct de mănecare al evului nou decât momentele inventării teascurilor.

Pentru observarea acestui postulat al adevărului nici nu e lipsă de pledoarie prea multă, căci ori căru om cu judecată i-se impune de sine.

Protestantismul va fi deja de mult îngropat dimpreună cu toată spoiala și tot coloratul său bisericesc, pe când cine știe, care compătimitor al lui cu zimbet de critic rece va scrie și edită „povestea reformațiunii de odinioară“ — cu cele mai moderne și desăvârșite caractere tipografice, ce vor fi existând atunci.

(Va urmă).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția

Băile Buziaș

Phönix apă minerală de Buziaș

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă. Recomandată de medici. Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(35) 5-?

Să sprijinim arta română!

T. P.

De un timp în coace satele noastre sunt entreierate de niște indivizi (agenți) de pe la diferite firme ca „Nicula“ etc., cari înșală bietul popor cu niște icoane, cari nu numai că sunt pocite și scumpe, dar sunt cu totul contrare și interzise stilului nostru bisericesc bizantin.

Încurajat de un interes popular, cred că corăspund unei adevărate necesități de mult simțită și împlinesc o datorință a tuturor Românilor, evlavioși și credincioși a tradițiunilor bisericesti, recomandându-mă M. On. Domni protopopi și preoți ca:

Pictor bisericesc român.

După o praxă de mai mulți ani făcută în străinătate, în arta picturii bisericesti, și după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, m-am stabilit în comuna mea Agârbiciu Tr. Mediașului, unde asemenea am pictat ambele biserici.

Primesc în executare orice pictură în ulei ca: **iconostase (altare), orice icoane mărimi pe pânză, lemn, zinc etc., cruci, prapori etc., renoiri și reparaturi pictorale** tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil cu prețurile cele mai moderate.

Poșed atestate de mulțumire pentru lucrările mele cerând sprijinul On. obștei române, semnez

cu deosebită stimă

NICULAE BACIU,

pictor bisericesc.

Agârbiciu (Szász-Egerbegy).

(12) 1-4

După morburi

este emulziunea lui SCOTT cel mai potrivit mijloc pentru de a preveni alte morburi. Cine folosește pentru prima oară Emulziunea SCOTT, rămâne mirat cât de repede reintregește puterile pierdute. Reumele bun, de care se bucură Emulziunea SCOTT pretutindenea, să bazează deosebit pe ca-

La cumpărarea Emulziunii, luați sama să aibă marca de scufire alui Scott: Pescarul

(50) 11-28

litățile eminente și curate ale părților ei constitutive. Chiar și asupra celui mai debil stomac, asupra celui mai slăbit organism are Emulziunea SCOTT cel mai bun efect.

Numai Emulzia lui SCOTT este adevărată și neîntrecută Emulziune de model!

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fl.

==== Să capătă în toate apotecele. ====

„PIATRA” cassă de economii, societate pe acțiuni în Teiuș.Bilanțul pe anul

Conto bilanț.		Vagyon.	
Active.			
Numărar în cassă	Pénztármaradvány C	10.861·55	
Cambii	Váltó kölcsön »	503.163·—	
Imprumuturi hipotecare	Jelzálog kölcsön »	41·825·—	
Bon la banca Austr. Ung.	Giro követelés az Osztr. Magy. Bnál »	999·20	
		<hr/>	
		556.848·75	

Conto profit și perderi.

Egite.		Kiadás.	
Interese: pentru depuneri capit.	Tőkésített betéti kamatok C	6.883·09	
» » » ridic.	Felvett » » »	781·48	
» de reescont	Visszleszámitolási »	9.772·06	17.436·63
Marce de prezentă	Jelenlétijegyek »	604·—	
Salare	Fizetések »	3.263·20	
Chirie	Házbér »	300·—	
Spese curente	Fentartási költségek »	1.015·21	
Contribuțiune	Adó	2.651·76	
» după interese de depuneri	» betéti kamatok után	766·46	3.418·22
Porto postal	Postabér »	260·—	
Competință de timbru	Bélyegilleték »	84·80	
Amortisări din Mobilar	Leirás a felszerelésből »	500·—	
Profit curat	Tiszta nyereség »	16.886·13	
		<hr/>	
		43.768·19	

Teiuș, din ședința direcțiunii, ținută la 29 Ianuarie 1910.

D i r e c t .

I. Br. Hodosiu m. p. președinte.	Dr. I. Marciac m. p. vice-președinte.	Blasian Artimon m. p.
Corneliu Crișan m. p.	Gavrilă Rațiu m. p.	
(18) 1-1	S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile	
Victor Muntean m. p. președinte.	Iuliu Popp m. p.	Antoni Pop m. p. membrii comitetului

al III-lea 1909.

Mérlegszámla.		Teher.	
Pasive.			
Capital societar	Alaptőke C	150.000·—	
Fond de rezervă	Tartalék alap »	8.208·62	
Depuneri spre fructificare	Betétek »	176.652·69	
Reescont	Visszleszámitolás »	189.157·—	
Interese anticipate	Előlegezett kamatok »	10.471·93	
Depozite	Letétek »	1.092·74	
Creditori	Hitelezők »	3.942·88	
Dividendă neridicată	Fel nem vett osztalék »	114·—	
Tantieme neridicate	» » » jutalék »	322·76	
Profit curat	Tiszta nyereség »	16.886·13	
		<hr/>	
		556.848·75	

Nyereség és veszteség számla.

Intrate.		Bevétel.	
Interese dela cambii	Váltókölcsön kamat C	40.489·87	
» » imprum. hipotecare	Jelzálog kölcsön kamat »	2.089·16	
Proviziune	Jutalék »	1.189·16	
		<hr/>	
		43.768·19	

T. L. Bitea m. p.
director executiv.ș i u n e a

Efrem Rațiu m. p.	George Pop m. p.	Amos Frâncu m. p.
Valeriu Dăian m. p.	Atanasiu Roșian m. p.	
purtate în ordine deplină. Teiuș, la 29 Ianuarie 1910.		
Ioan Frâncu m. p.	Simion Marcu m. p.	Aureliu Hulea m. p.
de supraveghiere.		

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIIU ====

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix; asig. de zestre și asig. populare pe șose de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției

(fort prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2. 5 - 52)

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

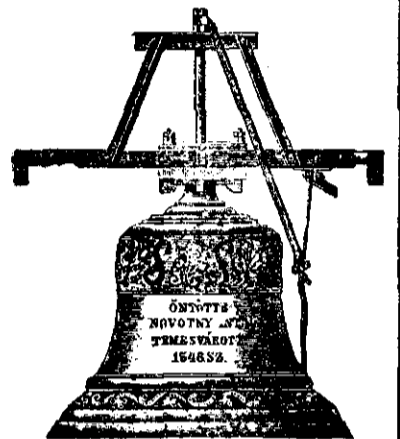
315-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de cealaltă. — Cu deosebire recomani

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de touce de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In proprul interes

Primește numai **BOHN**
==== țigla ====

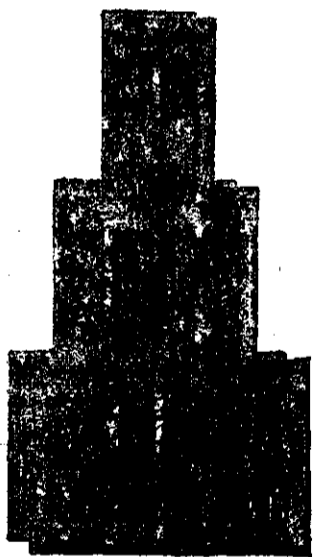
din Nagyikiinda și Zomboly respingând ori ce altă țigla de calitate in-
:: :: ferioară pentrucă numai :: ::

țigla BOHN e practica, frumoasă și trainică.

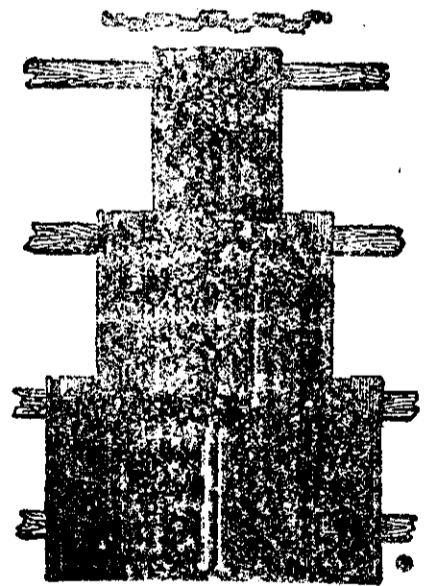
Cereți mustre și catalog.

Fabrica de țigle BOHN — Zomboly.

(27) 27-1

Țigla Bohn de Nagyikiinda.

Țigla Bohn de Zomboly.

A apărut:

Calendarul „UNIRII“

— pe anul comun 1910. —

==== Prețul: 50 fil. + 10 fil. porto postal ====